

FAVh048

Kostým, maska a výprava v kinematografii

27. 2. 2023

Mgr. Šárka Gmitterková, Ph.D.

FAV MUNI, JS 2023

MUNI ARTS

Domácí mazlíček (2008)

kostýmy: Mona May

Masky: Patti York

Výprava: Missy (Melissa) Stewart

Film rámovaný popelkovským vyprávěním zapadá do širšího parodického cyklu, který se vysmívá známým dílům, cyklům, scénám nebo hereckým výkonům. Mnohem důležitější než osobnost režiséra tu je scenáristická dvojice podepsaná pod filmem *Pravá blondýnka* (stejně tak vedoucí výpravy Missy Stewart) a hvězda na pokraji slávy Anna Faris, která se stala tváří série „Scary Movie“ nebo filmů jako *Chechták*.

„Vysokoškolská komedie, která jakoby vypadla z 80.let, pomazaná tlustou vrstvou lesku na rty v duchu dívčí skupiny Pussycat Dolls.“

X

Existuje řada akademických studií zaměřená na teen filmy (Timothy Shary) a jejich estetiky pohádkového realismu (Catherine Driscoll, Samantha Colling).

Jedním ze zásadních prvků pohádek je kouzlo proměny, které jsme svědky i v teen filmech.

1. Uvědomte si, jaké žánrové odstíny a emocionální polohy v sobě film obsahuje. Jsou v rozporu a/nebo ve vzájemné souhře? Zkuste uvést minimálně jeden důvod proč a jeden příklad.
2. Kolika proměn jsme ve filmu svědky? Kterých postav se týkají a jaký efekt s sebou nesou?
3. Pokud si vybavíte další filmy, které obsahují scény transformace hrdinky pomocí šatů, make-upu, úbytku na váze a změny účesu, srovnejte ji s filmem *Domáci mazlíček*. Vidíte/cítíte nějaké rozdíly či nikoliv?

Each of the stepsisters eagerly took a turn, desperately trying to fit their foot into the delicate slipper. The first sister, try as she might, could not fit her huge foot into the tiny shoe. With even

A HAPPY MADISON

-Hod' mi míč, Kim.
-Hezky jsi to chytila. Skvělý hod.

Film *Domáci mazlíček* obsahuje proměnu v souladu s konvencemi žánru dívčího teen filmu. Jde o proces zatížený mnoha protichůdnými charakteristikami, stejně jako hrdinky tohoto filmu. Na jednu stranu je proměna povrchní, dočasná, která nekoresponduje se skutečnými povahami dívek, na stranu divákům i postavám proces dopřává standardní (hlavně vizuální) potěšení (barvy, matérie, textury, tempo, “catwalk“).

Stylizaci pohádky o Popelce rámuje úvodní sekvence, který se láme mezi ilustracemi v dětské knížce a sídlem Playboye. Zlom podtrhují audiovizuální prostředky (hudba, barvy), zároveň výprava zůstává na rovině paradoxního pohádkového realismu (zámek Hughha Hefnera; historický, dřevem obložený dům v Santa Monice).

**McDonald, Tamar Jeffers (2010):
*Hollywood Catwalk. Costume and
Transformation in American Film.*
London and New York: I. B.Tauris.**

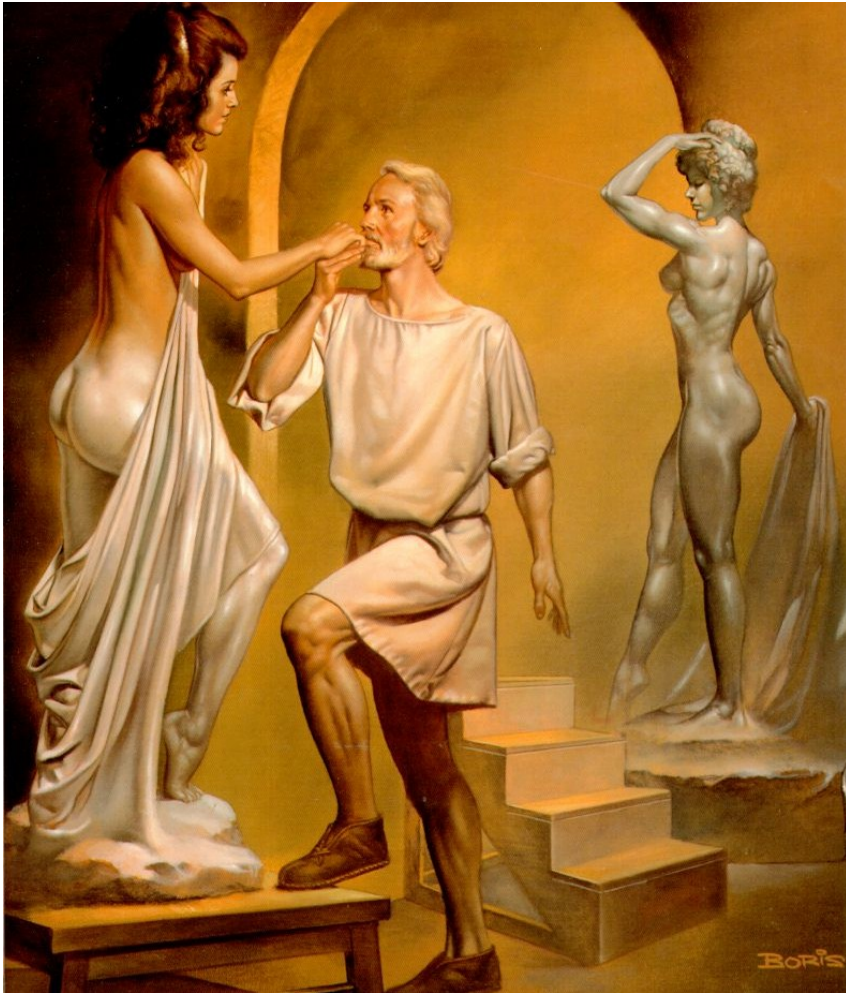
- Transformace ženských postav pomocí šatů v amerických filmech
- Tři sekce
 1. Kostým a film – přehled základní literatury k tématu proměny hrdinek pomocí šatů
 2. Tropy – výzkumná část – představení tématických a vizuálních postupů, jejichž prostřednictvím se transformace realizuje
 3. Případové studie: *The Bride wore red* (USA 1937), *Calamity Jane* (USA 1953), *Ďábel nosí Pradu* (USA 2006)
- Rámcová analýza mužských postav + rozdílné přístupy ke kostýmní transformaci v různých národních kinematografiích

La Chrysalide et le Papillon d'Or (1901) r. Georges Méliés

Kořeny transformačních filmů

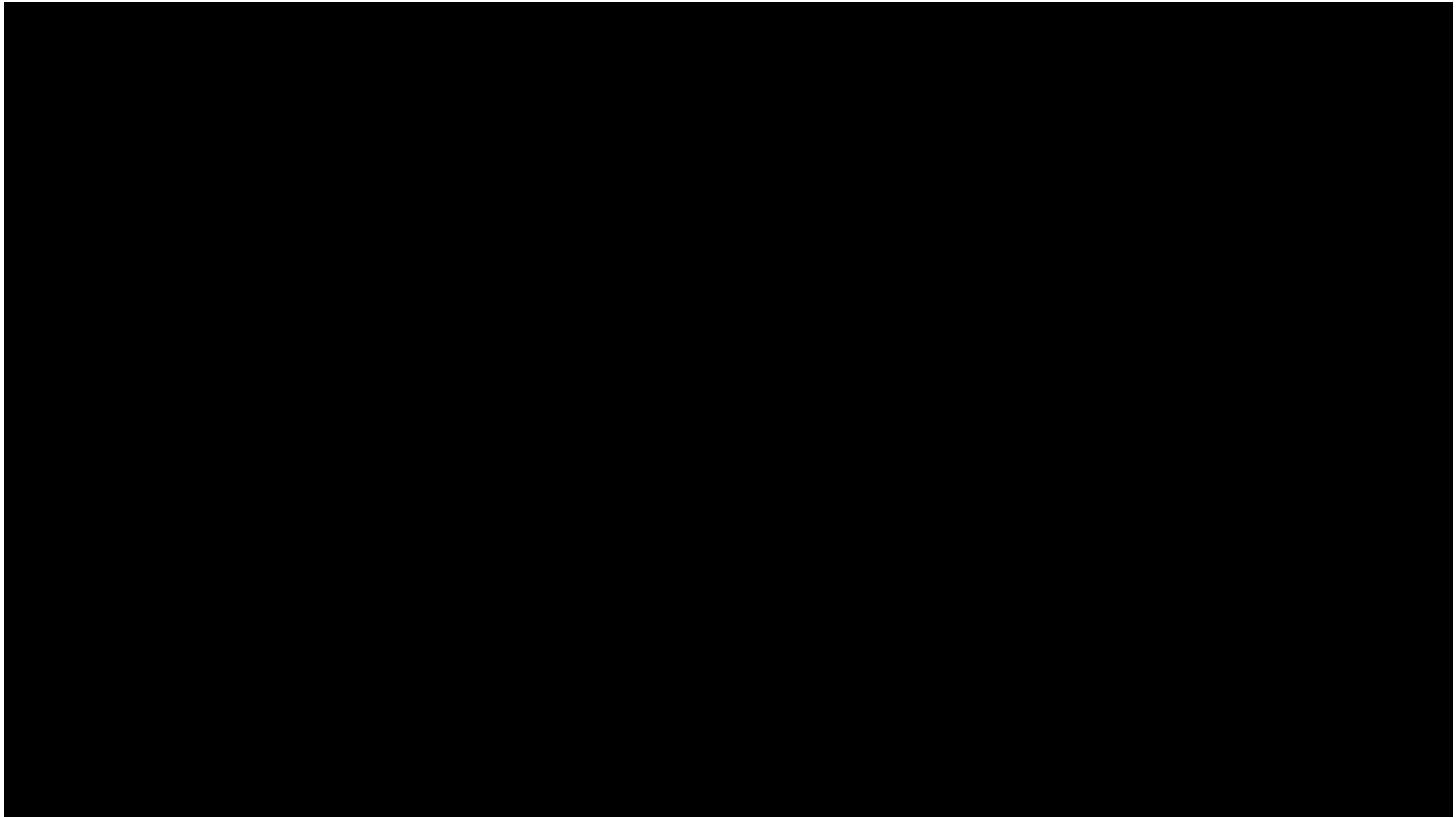
1. Viditelná proměna

- Jsme přímými svědky proměny hrdinky v její nové, lepší já
- “Makeover” – lépe se hodí pro vystižení tohoto procesu, jde o ulpívání na povrchu proměny

- Dvojitá funkce ve vztahu k naraci
 1. Dočasné pozdržení příběhu, kdy se soustředíme na jednotlivé náležitosti proměny (sestřih, make-up, šaty)
 2. Moment, který přináší nové impulzy do příběhu

- Diváckou reakci doplňuje pohled muže, který proměněnou ženu oceňuje
- Star moment – transformace odhaluje důvěrně známou hvězdu (pokud je role takto cíleně obsazená)

Bezmocná (USA 1995, r. Amy Heckerlingová)

Starší protagonistky take podstupují proměnu

Cher - Oscar za ženský herecký výkon v hlavní roli

2. Neviditelná proměna

- Podstatný není proces proměny, ale její výsledek
- Vnější transformace s sebou nese proměnu vnitřní, kterou příběh tímto naznačuje >> proměna jako prostředek, který hrdince umožňuje nastoupit podstatnější vnitřní změnu
- Nástroj pro vytváření napětí a překvapení
- Prostředek pro udržení fantazie a utopického náboje příběhu – viz finální proměna Sandy v muzikálu *Pomáda* >> z vzorné panny v sexuálně aktivní a atraktivní mladou ženu

Pomáda (USA 1978, r. Randal Kleiser)

3. Nákupy

- Mají transformační efekt samy o sobě >> stačí pořídit ty správné svršky
- Mezistupeň mezi viditelnou a neviditelnou transformací. Ukazuje totiž proces změny, ale ne ve smyslu vynaloženého úsilí (práce = labor), ale spíš jako cíleně vedená činnost
- Divácky vstřícné – je možné dosáhnout změny, ale bez náročného režimu, cvičení, diet a učení se novým sociálním dovednostem
- Svázané s elevací sociálního statusu
- Komerční aspekt – finance jsou důležitější než vůle

Pretty Woman (USA 1990, r. Garry Marshall)

4. Nerozpoznání

- Zásadní, dramatická proměna >> muž v první chvíli ženu nepoznává
- Během transformačního procesu zůstává muž stranou a slouží jako potvrzení absolutního úspěchu transformace

- Dvojitý motiv
 1. Díváme se spíš na šaty než na postavu
 2. Šaty vynášejí na povrch něco, co by jinak v hrdince zůstalo ukryto >> šaty slouží k odhalení skutečného, autentického jádra postavy

- Nepříliš častá transformace, ale velmi konvecionalizovaná (má vždy téměř shodný průběh i na bázi stylu a mizanscény)

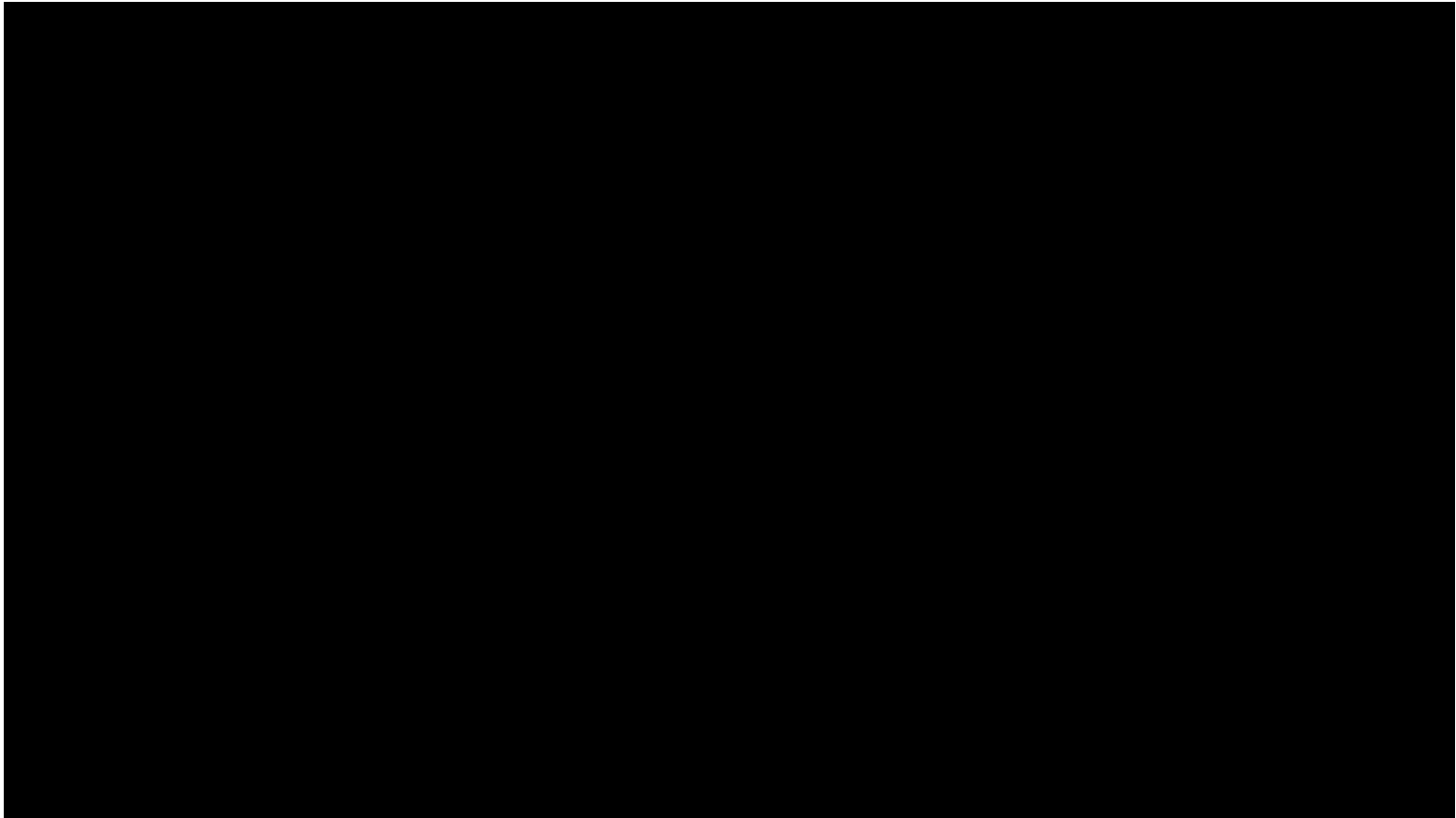
Pretty Woman (USA 1990, r. Garry Marshall)

5. Mé pravé já

- Spíš než metamorfóza je tento způsob pročištěním, úpravou hrdinky
- Proměna pouze vyzdvihuje a zviditelňuje ty kvality, které v hrdince jsou
- Paradox – pokud je hrdinka skvělá a úžasná ještě před proměnou, proč tak razantní změna zevnějšku?
 1. Podobně jako v případě narativu o Popelce jde o to, že hrdinka musí sladit svůj vzhled se svými nespornými vnitřními kvalitami >> sociální nutnost cca od poloviny 19. století
 2. Vrací nás zpět k fluidní koncepci identity, která není pevným, celistvým jádrem, ale entitou, kterou lze měnit v souladu s vnějšími náležitostmi
- Nebezpečí komodifikace narativ řeší úhybnými manévry (Vivian v *Pretty woman* postupně vykreslovaná jako nevinná a idealistická)

Taková normální holka
(USA 1999, r. Robert Iscove)

6. Falešná proměna

- Antiteze mého pravého já >> vnější proměna nekoresponduje s vnitřní nebo se skutečnou identitou hrdinky
- Zatímco předchozí transformační konvence jsou svázané s žánrem romantické komedie nebo melodramatu, falešná proměna patří filmům noir nebo thrillerům (femme fatale)
- Ekonomický rozměr transformace a komodifikace ženského těla může nabrat až hororové přesahy

7. Dočasné vylepšení

- K proměně hrdinky dochází, ale výsledek není slučitelný s její každodenní existencí
- I když se transformace ve výsledku utlumí, hrdinka nikdy nesklouzne zpět k výchozí pozici, ale nalézá kompromis mezi starší a proměněnou verzí sebe sama
- Ideálním příkladem *Slečna Drsňák* (USA 2000, r. Donald Petrie)

Děsnej doják
(USA 2006, r. Jason Friedberg, Aaron Seltzer)

